

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

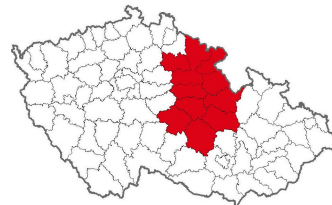
Havlíčkův Brod 3. 4. 2012
čj. SRS 013721 /2012

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 2 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 19.3.–1.4.2012

1. Počasí

Počasí ve sledovaném období navázalo svým charakterem na předešlé dny. I nadále byly krásné slunečné dny s minimem srážek. Noční teploty klesaly pod nulu pouze ojediněle, ale denní již běžně překračovaly 15°C a na mnoha místech byla opět překročena dlouholetá teplotní maxima. Závěr sledovaného období (poslední 4 dny) byl ve znamení prudkého ochlazení a dešťových a ve vyšších polohách i sněhových srážek. Došlo tak k mírnému zlepšení vláhových poměrů v půdě, ale přesto zůstává měsíc březen srážkově deficitní.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

I když došlo k částečnému zlepšení stavu porostů jak řepky ozimých tak obilovin, byly především plochy pšenice ozimé v nižších polohách poškozeny tak, že musely být zaorány nebo dosety pšenicí jarní případně ječmenem. I u ostatních plodin došlo vlivem únorových holomrazů k částečné redukci rostlin, ale zaorávek je zatím hlášeno podstatně méně. Díky příhodnému počasí bylo provedeno přihnojení a v závěrečné fázi je i setí ječmene, máku a ostatních plodin. V bramborářských okresech byla zahájena příprava – odkameňování půdy k výsadbě brambor.

OBILNINY

U porostů ozimých obilnin došlo sice k částečné regeneraci a zlepšení stavu, ale původní obavy se potvrdily a v současné době dochází k likvidaci případně dosetí postižených ploch. Vzhledem k nedostatku osiva pšenice jarní se v některých případech používá ječmen. Prvně zaseté plochy jarních obilnin již vzházejí.

PŠENICE OZIMÁ (RF 13–28 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí v růstových fázích od třetího rozvinutého listu do osmé viditelné odnože.

Velmi rozdílné následky nepříznivého průběhu zimy jsou dány jednak rozdílnou odolností proti vymrzání – slabá především u západoevropských odrůd a dále polohou a orientací pozemku – bylo rozhodující pro přítomnost sněhové pokrývky. Stav v jednotlivých okresech je následující:

Havlíčkův Brod – zaorávky nebo přeseť cca 350 ha, často poškozena pouze část pozemku

Chrudim – zatím rozhodnuto o zaorávkách cca 450 ha a zřejmě nebude toto číslo konečné

Pardubice – stav porostů není optimální, ale k zaorávkám bylo přikročeno výjimečně a dosud evidované plochy v okrese nepřekračují 100 ha

Hradec Králové – zřejmě nejvíce postižený okres, odhady hovoří o více než 15 % zaorávek

Jičín – mimo ploch s lokálním vymáčením jsou porosty velmi pěkné, dosud zaregistrovány zaorávky nepřesahující 50 ha

Náchod – jediný okres kde nebyly zaznamenány výraznější škody způsobené vyzimováním a tomu odpovídají i minimální zaorávky

Rychnov nad Kněžnou – stavy porostů velice rozdílné, nejvíce postiženy oblasti Přepych a Českého Meziříčí

Trutnov – zřejmě díky dostatečné vrstvě sněhu je poškození porostů minimální a k zaorávkám téměř nedošlo.

Svitavy – nejvíce postiženy oblasti kolem Litomyšle a Moravské Třebové, předpokládá se zaorání až 3000 ha

Žďár nad Sázavou – nejvíce poškozeny porosty v jižní části okresu, kde se předpokládají zaorávky v rozsahu 150 – 200 ha

Ústí nad Orlicí – hlášeny zaorávky v rozsahu 1000 ha především u odrůd západoevropské provenience

Slabý až střední výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** byl zaznamenán v okrese Náchod /k.ú. Říkov, Jesenice a Nahořany/ a v okresech Chrudim, Rychnov nad Kněžnou, Svítavy a Ústí nad Orlicí se jednalo o výskyty slabé.

První výskyty **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byly pozorovány v okresech Náchod /k.ú. Velká Jesenice 27.3./ a Pardubice /k.ú. Škudly 28.3./.

V okrese Chrudim bylo zjištěno silné poškození (odhadem 50%) porostu **prasetem divokým (*Sus scrofa*)** na lokalitě Bošov.

Lokálně až střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl hlášen z okresu Svítavy na lokalitách v okolí Jevíčka.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 21–28 BBCH)

Porosty ječmenů ozimých se nacházejí v růstových fázích od první viditelné odnože (počátek odnožování) do osmé viditelné odnože.

Porosty byly po zimě všeobecně žluté, ale poměrně dobře regenerovaly. I u této plodiny došlo k nemalým zaorávkám – je třeba si uvědomit, že ječmen se pěstuje na podstatně menší výměře než pšenice.

Havlíčkův Brod, Chrudim, Pardubice, Jičín, Náchod, Trutnov, Svítavy a Žďár nad Sázavou – zaorávky jsou zatím hlášeny pouze minimální.

Hradec Králové – zaznamenáno cca 70 ha zaorávek

Rychnov nad Kněžnou – nejvíce postiženy oblasti Mokré, Čánka, Přepychy a České Meziříčí, zjištěná celková plocha zaorávek je téměř 150 ha.

Ústí nad Orlicí – hlášeny zaorávky v rozsahu 60 ha.

Lokálně ohniskový výskyt **růžové sněžné plísňovitosti obilnin (*Monographella nivalis*)** byl pozorován v okrese Trutnov v katastru Velké Svatoňovice.

V okrese Ústí nad Orlicí byla zjištěna ohniska s výskytem **černání kořenů a báze stébel (*Gaeumannomyces graminis*)** - okolí Vysokého Mýta.

OLEJNINY

Stav porostů řepky ozimé se sice zlepšil, ale z většiny okresů jsou hlášeny zaorávky. I u této plodiny jsou podstatně méně postiženy plochy, kde byla v období mrazů alespoň minimální sněhová pokrývka. Zbývající porosty vykazují různý stupeň redukce počtu rostlin a v některých případech bylo přikročeno k přisetí osivem řepky jarní. Byla zahájena aplikace insekticidů.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 19–50 BBCH)

Porosty řepky ozimé se nacházejí v růstových fázích od 6 až 9 a více listů vyvinuto do hlavní květenství již viditelné, těsně obklopené nejvyššími listy.

Na většině ploch došlo k redukci rostlin, na některých **mráz** poškodil růstové vrcholy nebo kořeny, ale vzhledem k problémům s výběrem náhradní plodiny a také z ekonomických důvodů bylo k zaorávkám přistoupeno pouze v nejhorších případech.

Havlíčkův Brod – zaorávky zatím více než 100 ha, v některých lokalitách značná redukce rostlin, případně pozorováno poškození růstového vrcholu

Chrudim – zatím rozhodnuto o zaorávkách cca 70 ha

Pardubice – stav porostů není optimální, ale k zaorávkám bylo přikročeno výjimečně a dosud evidované plochy v okrese nepřekračují 100 ha

Hradec Králové – jako silně poškozených je hodnocena 1/5 ploch, u části pozorováno poškození kořenů a jejich částečné odumírání

Jičín – největší zaorávky v lokalitě Libáň (120 ha) a celková výměra zaorávek je odhadována na 150 ha

Náchod – jediný okres kde nebyly provedeny zaorávky porostů ozimé řepky

Rychnov nad Kněžnou – částečně došlo k zaorání a částečně k dosetí nejvíce poškozených porostů (cca 100 ha), ale u dalších ploch ještě není rozhodnuto

Trutnov – zřejmě díky dostatečné vrstvě sněhu je poškození porostů minimální a zaorávky nejsou zatím hlášeny

Svitavy – celková plocha zaorávek nepřesahuje 100 ha, většinou se jedná pouze o části pozemků.

Žďár nad Sázavou – nejvíce poškozeny porosty v jižní části okresu kde jsou až 25% výpadky v počtech rostlin, zaorávky se nepředpokládají

Ústí nad Orlicí – hlášeny zaorávky v minimálním rozsahu (odhad do 50 ha), na některých plochách pozorována hniloba a následné odumírání rostlin

Pokračoval nálet **krytonosce čtyřzubého (Ceutorhynchus quadridens) a krytonosce řepkového (Ceutorhynchus napi)** v celé oblasti, ale v důsledku ochlazování docházelo k postupnému snižování jeho intenzity a v závěru sledovaného období zcela ustal. Při determinaci úlovků z Mörickeho misek výrazně převládal prvně jmenovaný druh. V okrese Svítavy bylo na lokalitě Záhrad dne 29.3. pozorováno kladení vajíček tímto škůdcem.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžice kuchyňské soli.

U krytonosce čtyřzubého (Ceutorhynchus quadridens) se ošetření provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového (Ceutorhynchus napi) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

Kromě krytonosců byl v Mörickeho miskách zjištěn i první nálet **blýskáčka řepkového (Meligethes aeneus)** - okresy Pardubice /k.ú. Přelouč 26.3./, Jičín /k.ú. Libáň 19.3./, Turnov /Bílé Poličany 21.3./, Náchod /Říkov 27.3./, Žďár nad Sázavou /30.3./ a Rychnov nad Kněžnou /Rohenice 30.3./.

V okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Řečice nad Bobruvkou 26.3./ byl zaznamenán první výskyt **dřepčíka olejkového (Psylliodes chrysocephalus)**.

Z okresů Jičín /lokalita Bílé Poličany/, Havlíčkův Brod /lokalita Skryje/, Svitavy /lokalita Záhrad/ a Ústí nad Orlicí /lokalita Žamberk/ byl hlášen lokálně až střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** především na okrajích pozemků.

MÁK SETÝ

V okrese Náchod na lokalitě Slavětín došlo k zaorání 10 ha z důvodu úplného zničení porostu.

LUSKOVINY **HRÁCH SETÝ**

Vliv sněhové pokrývky se názorně projevila u přezimování ozimého hrachu, který byl zaset ZD Dolní Újezd v okrese Svitavy na 2 střediscích po 20 ha, zatímco u obce Pohodlí v 410 m n. m. nezbyla jediná rostlinka u obce Kamenná Horka v 500 m n. m. je porost velmi pěkný.

PÍCNINY **JÍLEK MNOHOKVĚTÝ**

Z okresu Rychnov nad Kněžnou je hlášena zaorávka 20 ha a to v lokalitách Přepychy a Opočno.

Na Žamberecku /okres Ústí nad Orlicí/ bylo z důvodu silných výskytů **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** přistoupeno k použití rodenticidů v semenářských porostech trav.

OVOCNÉ DŘEVINY

Mráz způsobil poškození sadbového materiálu v ovocné školce Nová Ves /okres Havlíčkův Brod/ především jabloní založených v základě na pláňeti a značně byly postiženy meruňky – v obou případech byl pozorován vliv odrůdy.

JABLONĚ (RF 03)

Z okresu Chrudim /lokalita Podlíšťany 26.3./ hlášeno líhnutí **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)**.

OKRASNÉ DŘEVINY

Značné poškození růží a rododendronů **mrazem** bylo pozorováno na zahrádkách v Náchodě a Pohoří /okres Rychnov nad Kněžnou/, u některých odrůd došlo k odumření.

První líhnutí zakladatelek **mšice makové (*Aphis fabae*)** na brslenech bylo zaznamenáno v okresech Svitavy /lokalita Litomyšl 26.3./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Lhůta 21.3./.

V Pardubicích v ulici Smilova byl pozorován pouze slabý výskyt přezimujících samic **štítenky katalpové (*Pseudaulacaspis pentagona*)**.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl